

Quickscan plangebied Dorpeldijk I, Harmelen

Colofon

Titel	Quickscan plangebied Dorpeldijk I, Harmelen
Projectnummer	I3423
Opdrachtgever	Dhr. R. Stomp Breudijk 48 3481 LR Harmelen
Datum	28 februari 2013
Status rapport	eindrapport / definitief
Bestand	I3423-eind2.wpd
Opdrachtnemer	De Groene Ruimte BV Postbus 400 6700 AK Wageningen tel. 0317-423969 fax 0317-418758 dgr@dgr.nl www.dgr.nl
Handtekening voor akkoord directie	Naam : ir. P.A.F.M. Reijbroek Handtekening:
Auteursrecht	De auteursrechten van dit rapport rusten bij zowel opdrachtgever als opdrachtnemer, tenzij schriftelijk anders is/wordt overeengekomen. Alleen degenen bij wie het auteursrecht rust zijn gerechtigd het rapport voor eigen gebruik te vermenigvuldigen, te verspreiden of toe te passen, alsook om het ter informatie aan derden openbaar te maken tegen onderling (= zij bij wie het auteursrecht rust) overeengekomen voorwaarden (kosten, citeren, gebruiken, wijzigen etc).
Aansprakelijkheid	Raadpleging van en eventuele verdere handelingen met/op basis van het door De Groene Ruimte BV geleverde product vallen buiten elke verantwoordelijkheid van opdrachtgever en/of De Groene Ruimte BV.

INHOUD

1. INLEIDING	3
2. WERKWIJZE EN UITVOERING	5
3. ALGEMENE BESCHRIJVING PLANGEBIED EN TOELICHTING OP DE INGREEP	7
4. RESULTATEN	9
4.1. Waarnemingen	9
4.2. Conclusies	14
BRONNEN	17

BIJLAGEN

Bijlage 1. Samenvatting verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet (FF-wet)

KAARTEN

- Luchtfotokaart plangebied
- Herinrichtingskaart

I. INLEIDING

In opdracht van dhr. R. Stomp te Harmelen heeft De Groene Ruimte BV in februari 2012 een ecologische quickscan ingevolge de Flora- en faunawet (FF-wet) uitgevoerd voor het plangebied Dorpeldijk I te Harmelen.

Het plangebied betreft een agrarisch terrein, gedeeltelijk gebruikt ten behoeve van tuinbouw. Het plangebied ligt aan de Dorpeldijk I te Harmelen. Het onderzoeksgebied (= plangebied) is naar schatting 1 ha groot.

De ingreep betreft de sloop van een woonhuis met bijgebouwen en een kassencomplex, gevolgd door nieuwbouw van twee woningen. De ingreep is in het kader van de FF-wet aan te duiden als een 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

In deze rapportage zijn de resultaten verwoord van de ecologische quickscan van het plangebied. In het kader van de quickscan zijn een beknopt bronnenonderzoek en een veldonderzoek uitgevoerd. Van het plangebied is een situatiebeschrijving opgenomen. Daarnaast zijn -per soortengroep- de aangetroffen en de zeer waarschijnlijk aanwezige, beschermde soorten aangegeven. Indien bronnenonderzoek en veldonderzoek onvoldoende informatie of zekerheid hebben opgeleverd, waardoor nader (veld)onderzoek is vereist, is dat bij de soortengroep aangegeven. Van niet genoemde streng beschermde soorten kan de aanwezigheid worden uitgesloten.

Er heeft geen andere toetsing plaatsgevonden dan aan de vereisten vanuit de FF-wet.

2. WERKWIJZE EN UITVOERING

Ter voorbereiding op het veldbezoek is voor het plangebied een aantal bronnen (internetsites, verspreidingsatlassen en andere relevante bronnen) geraadpleegd, om een indruk te krijgen van de mogelijke natuurwaarden van (de omgeving van) het plangebied.

Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden op 20 februari 2012 tussen 10.45u en 13.25u. Het was een zonnige dag, de windkracht was gering en de temperatuur was ca. 2 °C. Het veldbezoek is uitgevoerd door een ervaren veldecoloog¹⁾ van De Groene Ruimte. Daarbij zijn alle (sporen van) beschermde soorten genoteerd. Er is gekeken naar de geschiktheid van het plangebied voor beschermde soorten²⁾. Ook andere bijzondere waarnemingen zijn genoteerd en er zijn foto's gemaakt.

Er is gericht gezocht naar (sporen van) beschermde soorten, maar er zijn geen gerichte inventarisaties (met vallen of dergelijke) naar bepaalde soorten(groepen) uitgevoerd.

In de rapportage zijn ter illustratie en toelichting enkele foto's³⁾ opgenomen, opdat een zo compleet mogelijk (ecologisch) beeld wordt verkregen van het plangebied. Uiteraard zijn de wettelijk beschermde soorten apart vermeld en is aangegeven welke consequenties dit heeft voor de verdere procedure bij de herinrichting.

¹⁾ ir. R. Noordhuis.

²⁾ De meeste planten- en diersoorten zijn niet jaarrond vindbaar in het veld. Door het plangebied ook op mogelijke geschiktheid voor beschermde soorten te beoordelen, wordt een beeld verkregen van de mogelijkheid of waarschijnlijkheid dat deze soorten voorkomen. Om een maximale zekerheid over het al dan niet voorkomen te verkrijgen zijn in het algemeen gerichte inventarisaties in de daarvoor geschikte seizoenen noodzakelijk.

³⁾ Alle in deze rapportage opgenomen foto's zijn gemaakt tijdens het veldbezoek, tenzij anders is aangegeven.

Ligging plangebied in z'n omgeving (bron: Google Earth)

Plangebied (bron: Google Earth)

3. ALGEMENE BESCHRIJVING PLANGEBIED EN TOELICHTING OP DE INGREEP

Ligging en omgeving

Het plangebied ligt ten noordoosten van de kern van Harmelen, langs de watergang De Bijleveld. Het agrarisch erf ligt ten oosten van het bos- en plassengebied Vijverbos en ongeveer 400 m ten zuiden van het spoor tussen Woerden en Utrecht. Direct ten zuiden van het boeren-erf ligt een watergang met daarachter onder andere een begraafplaats. In de omgeving zijn verder verspreid agrarische erven/bedrijven aanwezig en met uitgestrekte weilanden of grote kassencomplexen. Tot voor kort lag er direct ten oosten van de Bijleveld ter hoogte van het plangebied een groot kassencomplex, maar deze kassen zijn verwijderd.

Ten westen van het plangebied ligt een bosgebied, van elkaar gescheiden door een sloot.

Het plangebied

Het plangebied bestaat uit een woonerf met woonhuis en drie bijgebouwen en het kassencomplex ten noorden van het woonerf.

De volgende bebouwing valt te onderscheiden.

- Het woonhuis, een compact, min of meer vierkant huis, met een dak in de vorm van een paddestoel. Er zijn twee woonlagen.
- Een werkschuur met zolder. Het zadeldak is bedekt met pannen. De binnenzijde van het dak is geïsoleerd met plastic zeil. De nok van het dak is hier en daar open.
- Een tweede kleinere werkschuur met zolder. Golfplaten dak. Op de zolder liggen balken en houten kisten.
- Een opslagschuur. Deze staat los op het erf nabij de Bijleveld. Er is geen dakbeschot en er liggen pannen op het dak.
- Het kassencomplex. Dit complex verkeert in staat van verwaarlozing en in de kassen groeien weelderig Riet en ruigte. Het noordelijk deel van het kassencomplex wordt gebruikt als schuilplaats voor schapen.

Het westelijk deel van het plangebied bestaat uit een door schapen begraasd weiland. Dit weiland wordt omgrensd door smalle sloten.

Langs de oprit en ten oosten van het

Het woonhuis in het plangebied

Opslagschuur nabij de Bijleveld

woonhuis staat een aantal bomen. Het betreft enkele Paardenkastanjes en een Schietwilg. Ten noorden van het woonhuis staat een grote Japanse vogelkers.

De ingreep

De ingreep betreft herontwikkeling van het hele terrein (zie kaart) waarbij alle bebouwing en beplanting wordt verwijderd en ten noorden van het huidige woonkavel een tweede woonkavel wordt gevormd. Op beide woonkavels worden vervolgens woningen gebouwd met bijbehorende schuur en zal voor elk een afzonderlijke oprit worden gemaakt.

Kleine schuur met golfplaten dak

De Bijleveld direct ten oosten van het plangebied naar het noorden gezien

Het kassencomplex met de sloot

4. RESULTATEN

4.1. Waarnemingen

Flora

Aandachtspunten Flora- en faunawet				
Plantensoort	tabel 2	tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
<geen>				

Uit bronnenonderzoek blijkt dat in de omgeving van het plangebied een groot aantal beschermde plantensoorten voorkomen. Op basis van deze gegevens wordt verondersteld dat in het plangebied enkele van deze soorten kunnen voorkomen. De quickscan vond plaats op een moment in het jaar waarbij het niet mogelijk was om deze soorten ook daadwerkelijk in het veld aan te treffen.

In de omgeving van het plangebied komen voor: Zwanenbloem, Gewone dotterbloem, Wilde marjolein en Aardaker (De Groene Ruimte, 2011). Met name de eerste twee soorten kunnen verwacht worden in het plangebied; Zwanenbloem langs de Bijleveld en Gewone dotterbloem in sloten rond het westelijke weiland en misschien langs de oever van de Bijleveld.

De Wilde Marjolein wordt niet verwacht in het plangebied gezien het vochtige biotoop ter plekke.

Uit gegevens van Utrechts Landschap (Feijen 2010) blijkt dat ook Gewone vogelmelk en Daslook als stinzeplanten in het naburige Vijverbos aanwezig zijn. Met name Gewone vogelmelk kan in het plangebied worden verwacht. In het Vijverbos komt ook de Grote keverorchis voor; deze soort wordt, gezien het recente beheer, niet verwacht in het plangebied.

Ca. 600 m ten noorden van het plangebied ligt aan de Bijleveld het beschermd natuurmonument Bijleveld. Het wordt beheerd door Staatsbosbeheer en bevat een rijkdom aan bijzondere plantensoorten. De volgende streng beschermde soorten zijn hier aangetroffen: Moeraswespenorchis, Rietorchis s.l., Vleeskleurige orchis, Grote keverorchis. Daarnaast zijn er Rode lijstsoorten aangetroffen waaronder Bonte paardenstaart, Geelhartje, Gewone agrimonie, Wondklaver en Kamgras.

Dit geeft aan dat de omgeving grote potentie heeft voor bijzondere plantensoorten.

Het natuurgebied Bijleveld

Conclusie flora

Door de ingreep zullen naar verwachting geen streng beschermde⁴⁾ plantensoorten verstoord worden. Indien de watergangen (incl. sloten) en oevers onaangeroerd blijven, dan zullen naar verwachting ook geen licht beschermde soorten worden verstoord. Een veldcheck in het juiste seizoen kan uitsluitel geven over de aanwezigheid van licht beschermde soorten en de wenselijkheid om ze te verplaatsen (bijvoorbeeld Zwanenbloem en/of Gewone dotterbloem). Voor de licht beschermde soorten is de wettelijke zorgplicht van kracht.

Zoogdieren

Aandachtspunten Flora- en faunawet				
Soort of soortengroep	tabel 2	tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
Gew. grootoorvleermuis			x	nader onderzoek vleermuizen
Gewone dwergvleermuis			(x)	
Ruige dwergvleermuis			(x)	
Baardvleermuis			?	
Watervleermuis			?	
Laatvlieger			?	

Vleermuizen

Uit het bronnenonderzoek is naar voren gekomen, dat in de omgeving van het plangebied voorkomen: Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Ruige dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Watervleermuis, Rosse vleermuis, Franjestaart, Meervleermuis, Baardvleermuis.

Tijdens het veldonderzoek is alle bebouwing onderzocht op plekken die door vleermuizen gebruikt zouden kunnen worden als winter- of zomerverblijf. Tevens is gekeken naar openingen die toegang kunnen geven tot de spouwruimten van muren en de aanwezigheid van toegankelijke isolatieruimten (bijvoorbeeld tussen dak en dakbeschoot).

Tijdens het veldbezoek zijn recente sporen aangetroffen van vleermuizen in de vorm van vleermuis mest achter twee luiken van het woonhuis. Uit de mest kon worden opgemaakt dat hier tenminste Gewone grootoorvleermuizen hebben gezeten. Gezien de mestsporen wordt ook gedacht aan andere vleermuissoorten dan Gewone grootoorvleermuis achter deze luiken, bijvoorbeeld dwergvleermuizen. De tijdelijke bewoners hebben in januari achter deze luiken twee vleermuizen zien hangen. Op de zolder van de werkschuur zijn sporen van een roestplaats (vlindervleugels van enkele vlindersoorten) van de Gewone grootoorvleermuis gevonden. De mestsporen achter de luiken wijzen op langdurig gebruik. Er is dus in elk geval een vaste verblijfplaats van de Gewone grootoorvleermuis aanwezig in de bebouwing.

⁴⁾ Met streng beschermde soorten wordt bedoeld: soorten die zijn vermeld op tabel 2 en tabel 3 van de AMvB art. 75 FF-wet.

Naar verwachting huizen er ook Gewone dwergvleermuizen en mogelijk één of meer andere soorten, zoals Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis of Baardvleermuis. Door de ligging ten opzichte van watergangen en bospercelen is de locatie gunstig voor vleermuizen. De twee schuren die met het woonhuis verbonden zijn lenen zich wel voor Gewone grootoorvleermuizen maar niet voor andere soorten. De opslagschuur bij de Bijleveld is in het geheel niet geschikt voor vleermuizen.

Het naburige bosgebied bevat verscheidene bomen met holtes die geschikt zouden kunnen zijn voor boombewonende vleermuizen als Watervleermuis. De eventueel hier huizende dieren vliegen mogelijk over of langs het plangebied richting de Bijleveld.

Door de ingreep vindt verstoring van plaats van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Vast staat dat er een vaste verblijfplaats van de Gewone grootoorvleermuis aanwezig is. Daarnaast dient te worden vastgesteld welke overige soorten vleermuizen de bebouwing bewonen en welke functie de vaste verblijfplaatsen hebben. Op basis daarvan kan dan worden bepaald welke tijdelijke en permanente voorzieningen nodig zijn, opdat de verblijfplaatsen hun functionaliteit tijdens en na de ingreep is gewaarborgd.

Nader onderzoek naar vleermuizen kan zich vooral richten op de vaste verblijfplaatsen. Daarnaast kan worden vastgesteld in welke mate bosrand en watergangen door vleermuizen worden gebruikt.

Overige streng beschermde zoogdiersoorten

Uit het bronnenonderzoek is naar voren gekomen, dat in de omgeving van het plangebied voorkomen: Waterspitsmuis, Steenmarter en Eekhoorn. De Waterspitsmuis zou in beginsel kunnen vóórkomen, direct ten westen van het plangebied in de sloot langs de bosrand. Hier zijn de omstandigheden echter matig: het betreft geen sloot met veel kwel. Ook bevat de sloot niet veel waterplanten. De kans dat hier Waterspitsmuis daadwerkelijk voorkomt is daarom zeer gering; nader onderzoek naar deze soort wordt derhalve niet nodig geacht.

De Eekhoorn zou voor kunnen komen in naburige bospercelen. In het plangebied heeft een Eekhoorn geen mogelijkheden.

De Steenmarter is nog een zeldzame verschijning in de buurt van het plangebied. In het plangebied zijn geen enkele aanwijzingen gevonden voor vaste verblijfplaatsen van deze soort.

Andere streng beschermde zoogdiersoorten zijn niet aangetroffen en worden -gezien de biotopen in het plangebied- ook niet verwacht.

Licht beschermde zoogdiersoorten

Uit het bronnenonderzoek is naar voren gekomen, dat in de omgeving van het plangebied voorkomen: Ree, Konijn, Egel, Wezel, Hermelijn, Bunzing, Bosmuis, Vos, Veldmuis, Huisspitsmuis, Gewone bosspitsmuis, Aardmuis, Dwergmuis en Dwergspitsmuis.

Aan licht beschermde zoogdiersoorten zijn aangetroffen: Haas, Mol, Rosse woelmuis, Woelrat. Daarnaast worden verwacht: Egel, Bosmuis, Veldmuis, Huisspitsmuis, Gewone bosspitsmuis, Dwergmuis en kleine marterachtigen.

De genoemde licht beschermde soorten staan vermeld op tabel I van de AMvB art. 75 FF-wet; dit betreft algemeen vrijgestelde soorten bij onder andere 'ruimtelijke inrichtingen en ontwikkelingen'.

Conclusie zoogdieren

Door de ingreep worden vaste verblijfplaatsen van vleermuizen verstoord. Er zijn tenminste vaste verblijfplaatsen van Gewone grootoorvleermuis en waarschijnlijk dwergvleermuizen aanwezig. Nader onderzoek is nodig naar deze en andere vleermuissoorten naar de vaste verblijfplaatsen en overige functies om te zorgen dat deze tijdens en na de ingreep in stand blijven.

Door de ingreep worden geen andere streng beschermde zoogdieren verstoord.

Amfibieën, reptielen en vissen

Aandachtspunten Flora- en faunawet				
Soort of soortengroep	tabel 2	tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
Rugstreeppad Heikikker Ringslang Kleine modderkruiper Blttervoorn				nader onderzoek

Amfibieën

In de omgeving van het plangebied komt de Rugstreeppad voor (Provincie Utrecht 2006, Ravon). Het is op basis van de quickscan niet uit te sluiten dat de Rugstreeppad in het plangebied voorkomt; nader onderzoek naar de aanwezigheid van de Rugstreeppad wordt derhalve nodig geacht.

De Heikikker komt eveneens in de omgeving van het plangebied voor (Provincie Utrecht 2005, Ravon). De populatie Heikikkers is geconcentreerd ten zuidoosten van Harmelen; aanwezigheid in het plangebied is niet uit te sluiten op basis van de quickscan. Daarom wordt nader onderzoek naar Heikikker nodig geacht.

Daarnaast worden enkele algemene amfibiesoorten in het plangebied verwacht: Gewone pad, Meerkikker, Bastaardkikker, Kleine watersalamander en Bruine kikker. Voor deze soort geldt alleen de wettelijke zorgplicht.

Reptielen

Stichting het Utrechts Landschap gaat ervan uit dat de Ringslang nog voorkomt in het gebied Vijverbos (Feijen 2010). De soort is hier zeker niet talrijk; waarnemingen schaars zijn. Dit

gebied ligt ten westen van het plangebied. Het plangebied zelf leent zich -als gevolg van de verwaarlozing van het kassencomplex- als schuilplaats voor de Ringslang.

Vissen

In de Bijleveld worden op basis van bronnenonderzoek Bittervoorn, Kleine modderkruiper en Rivierdonderpad verwacht. Met name de Kleine modderkruiper kan ook worden verwacht in de sloten van het plangebied en de watergang ten zuiden van het plangebied. Of de Bittervoorn hier voorkomt is onduidelijk; wel is in het veld vastgesteld dat de noodzakelijke grote zoetwatermosselen voorkomen in de kleinere sloten. De Rivierdonderpad wordt niet verwacht in het plangebied zelf, vanwege het ontbreken van geschikte bodems.

Conclusie amfibieën, reptielen en vissen

Door de ingreep worden mogelijk streng beschermde amfibieën of vissen verstoord. Nader onderzoek is noodzakelijk naar Rugstreeppad, Heikikker en Ringslang. Indien de watergangen (incl. sloten) onaangeroerd blijven, worden de aanwezige vissen ook niet verstoord; indien de watergangen niet onaangeroerd blijven is nader onderzoek naar de aanwezigheid van streng beschermde vissen (o.a. Kleine modderkruiper en Bittervoorn) nodig.

Vogels

Aandachtspunten Flora- en faunawet	
Soort	Opmerkingen
< geen >	
De ingreep is alleen toegestaan: • indien zich geen broedgevallen voordoen (kort vóór de ingreep controle hierop uit (laten) voeren); • indien geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen worden verstoord. Zo mogelijk vindt de ingreep plaats buiten het broedseizoen (globale indicatie: september - januari)	

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels kunnen zich zowel in bebouwing (bijvoorbeeld onder pannen of achter gevelbetimmering) als in bomen (nesten of holtes) bevinden. Alle bebouwing en de aanwezige groenvoorzieningen in het plangebied zijn onderzocht op de mogelijke aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen.

Tijdens het veldbezoek is met name gelet op de aanwezigheid van uilen en Huismussen. Er zijn geen nestplaatsen of andere aanwijzingen voor deze soorten in het plangebied aangetroffen. Ook Gierzwaluwen worden er niet verwacht gezien de landelijke ligging van het plangebied.

Conclusie vogels

Door de ingreep vindt geen verstoring plaats van nesten, die jaarrond zijn beschermd. Eventueel aanwezige broedgevallen mogen niet worden verstoord.

Insecten en andere ongewervelden

Aandachtspunten Flora- en faunawet				
Soort of soortengroep	tabel 2	tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
Platte schijfhoren				nader onderzoek nodig als de centrale sloot niet onaangeroerd blijft

Er worden op basis van waarnemingen, biotoop in het plangebied en verspreidingsgegevens geen streng beschermde insectensoorten verwacht in het plangebied. Er komt een aantal libelsoorten van de Rode lijst voor in de buurt van het plangebied: Glassnijder en Vroege glazenmaker (Feijen 2010)

De Platte schijfhoren komt voor in de omgeving van het plangebied (Gittenberger et al. 2004). Op basis van de quickscan kon de Platte schijfhoren niet worden uitgesloten in het plangebied. Met name in het slootje in het centrale deel van het plangebied zou deze slakkensoort kunnen voorkomen.

Conclusie insecten en andere ongewervelden

Nader onderzoek naar de aanwezigheid van Platte schijfhoren is noodzakelijk, indien de centrale sloot niet onaangeroerd blijft.

Uit deze soortengroepen worden geen andere streng beschermde soorten verstoord door de geplande ingreep.

4.2. Conclusies en adviezen

- Door de ingreep zullen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen worden verstoord. Het betreft in elk geval vaste verblijfplaatsen van Gewone grootoorvleermuis en (vrijwel zeker) dwergvleermuizen. Nader onderzoek is nodig om vast te stellen welke soorten precies gebruik maken van de planlocatie en welke functies kunnen worden onderscheiden.
- Nader onderzoek is nodig naar Rugstreeppad, Heikikker en Ringslang.
- Indien de ingreep ook de (oever van) het slootje door het centrale deel van het plangebied betreft en/of de (oever van de) Bijleveld dan is nader onderzoek nodig naar de aanwezigheid Kleine modderkruiper, Bittervoorn en Platte schijfhoren.
- Met uitzondering van de hiervoor genoemde soorten worden naar verwachting geen streng beschermde soorten verstoord door de ingreep. Zo zijn geen Huismussen, Gierzwaluwen en uilen aanwezig in het plangebied.
- Door de ingreep worden (mogelijk) enkele licht beschermde diersoorten verstoord: Egel, muizen, Gewone pad, Bruine kikker, Kleine watersalamander. Voor de licht beschermde soorten van tabel I van de AMvB art. 75 FF-wet geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen. Wel is de wettelijke zorgplicht van kracht.
- Licht beschermde plantensoorten kunnen aanwezig zijn in de oevers van de watergangen. Geadviseerd wordt om de oevers uitdrukkelijk niet te verstoren. Indien verstoring niet voorkomen wordt, is het wenselijk dat een gerichte veldcheck in deze oevers op de aanwe-

zigheid van licht beschermde plantensoorten plaatsvindt; eventueel worden deze soorten voorafgaand aan de ingreep verplaatst naar een andere geschikte locatie (in het kader van de wettelijke zorgplicht).

- In het algemeen geldt dat de werkzaamheden ruim buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden; indien werkzaamheden binnen of rond het broedseizoen worden uitgevoerd, dient te worden vastgesteld dat er geen enkel broedgeval kan worden verstoord. Mogelijk komen nesten voor van onder andere Merel, Heggenmus, Koolmees, Houtduif, Meerkoet en Wilde eend. Versturende activiteiten mogen pas plaatsvinden nadat broedgevallen op natuurlijke wijze zijn geëindigd (en de jonge vogels definitief zijn uitgevlogen) en voordat zich nieuwe broedgevallen voordoen.
- Voor alle soorten (beschermd en niet beschermd) geldt de algemene zorgplicht. Deze houdt in dat de werkzaamheden op een zodanige wijze worden uitgevoerd dat planten en dieren zo min mogelijk worden verstoord.
- In z'n algemeenheid dienen de versturende werkzaamheden zo beperkt mogelijk te zijn (algemene zorgplicht). In elk geval dient de verstoring beperkt te blijven tot het (netto) plangebied. Ook materialenopslag, bouwketen etc. dienen zo mogelijk binnen de begrenzing van het plangebied een plaats te krijgen en mogen in elk geval geen versturend effect hebben buiten het plangebied.
- Ook dient, vanuit de zorgplicht, de periode van uitvoering zo gekozen te worden, dat dieren zo min mogelijk worden verstoord. Aanwezige dieren (algemene soorten, en soorten zonder bijzondere beschermingsstatus) worden weggevangen of op een onschadelijke wijze verdreven naar een geschikt biotoop.
- Bij de werkzaamheden is het van belang de bestaande, te handhaven landschapselementen als grasland, houtopstanden en struwelen niet aan te tasten.
- Het verdient aanbeveling om een ecologisch werkprotocol op te laten stellen; hierin is aangegeven op welke wijze rekening wordt gehouden met de aanwezige planten en dieren.

Consequenties aanwezigheid beschermde soorten (FF-wet) bij ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen

algemeen	Voor het verstoren van alle soorten geldt de algemene zorgplicht.
tabel 1	De soorten van tabel 1 betreft algemeen vrijgestelde soorten.
tabel 2	Voor het verstoren van soorten van tabel 2 is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij aantoonbaar wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde en voor de situatie passende gedragscode, of de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen wordt gewaarborgd.
tabel 3	Voor het verstoren van soorten van tabel 3 is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt gewaarborgd. Voor Habitatrichtlijnsoorten geldt dat de ontheffing moet worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn.
vogels	Voor het verstoren van vogels is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt gewaarborgd. Voor vogels geldt dat de ontheffing moet worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Samenvatting nader onderzoek

- Er is gericht nader onderzoek nodig naar verblijfplaatsen van vleermuizen, Rugstreeppad, Heikikker en Ringslang.
- Indien de watergangen en oevers niet onaangeroerd blijven is eveneens gericht nader onderzoek nodig naar Kleine modderkruiper, Bittervoorn en/of Platte schijfhoren.
- Indien de oevers niet onaangeroerd blijven wordt nader onderzoek naar beschermde planten aanbevolen.

BRONNEN

ALGEMENE LITERATUUR

- Bos, F., D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting**, 2006. *De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nederlandse fauna 7.* - Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M Thissen (red)**, 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren.* - Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging. Utrecht.
- Dijkstra, K.-D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar en M.J.T. van der Weide**, 2002. *De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4.* - Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Kapteyn, K.** 1995. *Vleermuizen in het landschap.* - Provincie Noord-Holland e.a., Uitgeverij Schuyt en Co, Haarlem.
- Kapteyn, K.**, 1999. *Vleermuizen in huis.* Uitgave van de provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Meijden, R. van der, B. Odé, C.L.G. Groen, J.-P.M. Witte en D. Bal**, 2000. *Bedreigde en kwetsbare vaatplanten in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst.* - Nationaal Herbarium, Leiden en Stichting FLORON, Leiden.
- Ommering, G. Van, I. van Halder, C.A.M. van Swaaij en I. Wynhoff**, 1995, *Bedreigde en kwetsbare dagvlinders in Nederland*, - IKC Natuurbeheer, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.
- Hustings, F. & J.W. Vergeer**, 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogels.* - KNNV-uitgeverij.

SPECIFIEKE LITERATUUR ONDERHAVIG PROJECT

- De Groene Ruimte BV**, 2011, *Onderzoek bijzondere locaties ProRail* - Regio Randstad-Noord. In opdracht van ProRail Regio Randstad Noord. Projectnummer DGR: 11215.
- Feijen, M.** 2010. *Beheerplan Over-Holland, Vijverbos, Eendenkooi Kooilust en De Kievit.* - Stichting Het Utrechts Landschap. De Bilt.
- Gittenberger, E., A.W. Janssen, W.J. Kuijper, J.G.J. Kuiper, T. Meijer, G. van der Velde & J.N. de Vries**, 2004. *De Nederlandse zoetwatermollusken. Recente en fossiele weekdieren uit zoet en brak water.* - Nederlandse Fauna 2. - Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden. 288 blz. 12 platen.
- Hoffmann, F. & W. Timmers**, 2005. *Flora en fauna in regio Utrecht. Deelgebieden Houten - Schalkwijk en Harmelen - Breukelen.* - Provincie Utrecht Dienst Ruimte en Groen. Sector Ecologisch onderzoek en Groene regelgeving.
- Jong, Th, R. Beenen & P. Heuts**. 2002. *Atlas van de Utrechtse vissoorten. De verspreiding van vissoorten in de provincie Utrecht en het beheersgebied van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.* - Provincie Utrecht in samenwerking met het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

INTERNET

- Het Natuurloket (www.natuurloket.nl)
- Min. van LNV (www2.minlenv/thema/groen/natuur/natura2000/gebieden)
- Ravon (www.ravon.nl)

Bijlage I. Samenvatting verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet (FF-wet)

Onderstaande tekst bevat de voor het onderhavige project belangrijkste aspecten van de Flora- en faunawet. Uiteraard is alleen de wettekst bepalend; aan onderstaande tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

Middels de Flora- en Faunawet (FF-wet) zijn in beginsel alle inheemse planten- en diersoorten beschermd en voor alle soorten geldt de wettelijke zorgplicht. Een aantal planten- en diersoorten heeft een bijzondere beschermingsstatus ('beschermde soorten'). Een ingreep kan een effect hebben op dergelijke eventueel aanwezige, beschermde planten- en diersoorten. Een initiatiefnemer heeft de wettelijke plicht om na te gaan of door de ingreep beschermde soorten worden verstoord; de bewijslast ligt bij de initiatiefnemer, die moet aantonen dat geen soorten worden verstoord (waardoor één of meer van de artikelen 8 t/m 12 van de FF-wet worden overtreden) of hij moet een ontheffing voor deze verstoring aanvragen bij het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I).

Artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet.

- Art. 8 Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Art. 9 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Art. 10 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Art. 11 Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Art. 12 Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

De eerste stap van zo'n procedure is een quickscan. In een quickscan wordt getracht zo veel mogelijk uitsluitel te krijgen over de aanwezigheid of afwezigheid van beschermde soorten en, bij aanwezigheid, over de vraag of verstoring aan de orde is. Waar mogelijk wordt gekeken hoe eventuele verstoring kan worden voorkómen of worden vermindert.

Indien verstoring niet kan worden voorkomen, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Deze dient, vergezeld van een activiteitenplan ingediend te worden bij de Dienst Regelingen van het ministerie van EL&I. In het activiteitenplan wordt onder andere uitgebreid ingegaan op het doel van de aanvraag, wordt een onderbouwing gegeven en wordt ingegaan op de wijze waarop met (streng) beschermde soorten wordt omgegaan. De verwerking van de aanvraag door de Dienst Regelingen kan geruime tijd in beslag nemen (in het algemeen minstens 2 maanden maar ook 6 maanden is niet uitzonderlijk).

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur in 2005 is de toepasbaarheid van de FF-wet verder vorm gegeven. In deze AMvB is een onderscheid gemaakt in drie bijzondere beschermingsregimes; de beschermde soorten zijn onderverdeeld in drie groepen en elk van deze soortengroepen is vermeld op drie tabellen (zie tekstkader volgende pagina). De soorten van tabel 3 hebben de hoogste beschermingsstatus.

Vogels kennen een apart beschermingsregime, los van de tabellen-indeling. Sinds 26 augustus 2009 zijn de nesten van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Ook kan voor een aantal soorten van tabel 3 geen ontheffing meer worden verkregen (tenzij een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn van toepassing is); indien vaste verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig zijn, dient de ingreep plaats te vinden op een zodanige wijze dat -althans ingevolge de FF-wet- geen sprake is van verstoring, omdat de functionaliteit van de verblijfplaatsen wordt gewaarborgd.

Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet

In onderstaande tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (FF-wet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het *Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen* (AMvB artikel 75).

Vogelsoorten zijn in de oorspronkelijke tabellen van het ministerie van LNV niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten).

Toelichting tabel 1

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Toelichting tabel 2

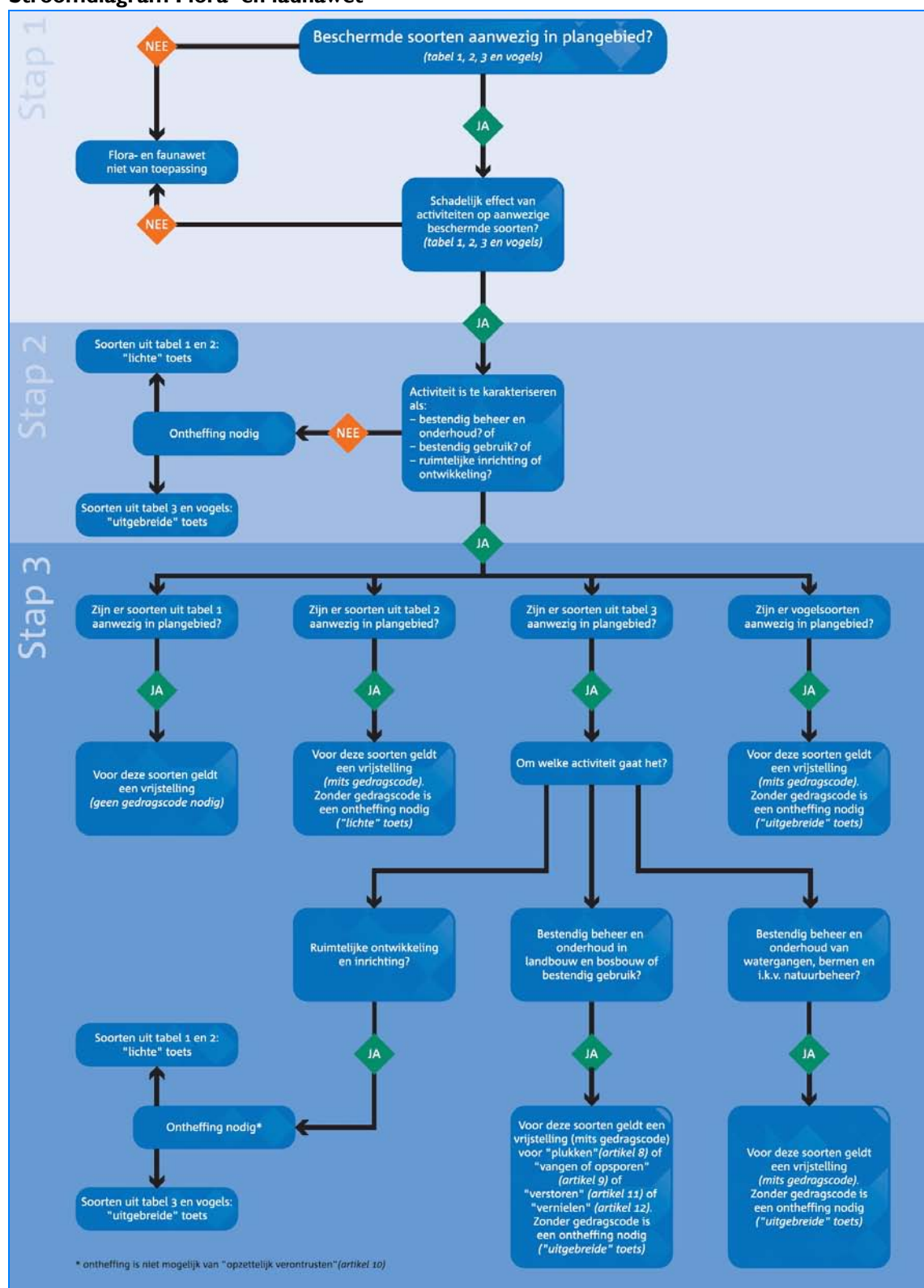
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3).

Toelichting tabel 3

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de FF-wet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
- Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria:
 - 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
 - 2) er is geen alternatief;
 - 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

Stroomdiagram Flora- en faunawet

(Zie ook het stroomdiagram op de volgende pagina).

Stroomschema

Vraag 1: Komen er beschermde dier- of plantensoorten voor in het plangebied?

- nee** → U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.
- ja** → Vraag 2

Vraag 2: Hebben uw activiteiten effecten op de beschermde dier- of plantensoorten?

- nee** → U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.
- ja** → Vraag 3

Vraag 3: Soorten uit tabel 1, Soorten uit tabel 2, Soorten uit tabel 3, Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Soorten uit Bijlage 1 Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, Soorten uit Bijlage 1 Besluit goedgekeurde gedragscode?

- Soorten uit tabel 1** → Voor deze soorten geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.
- Soorten uit tabel 2** → Als een goedgekeurde gedragscode van toepassing is op uw activiteiten geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. De zorgplicht geldt ook voor u.
- Soorten uit tabel 3** → Vraag 4
- Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn** → Vraag 5
- Soorten uit Bijlage 1 Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten** → Vraag 6
- Soorten uit Bijlage 1 Besluit goedgekeurde gedragscode?**
 - ja** → Voor deze soorten geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.
 - nee** → Vraag 7

Vraag 4: Kunt u maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen?

- ja** → U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.
- nee** → Vraag 8

Vraag 5: Vraag ontheffing aan op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Vraag 6: Vraag ontheffing aan op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn.

Vraag 7: Vraag ontheffing aan op grond van een wettelijk belang uit het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Vraag 8: Vraag ontheffing aan.

Uw aanvraag wordt beoordeeld op deze punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en / of verblijfplaats aangetast door uw activiteiten?
- Is er een wettelijk belang?
- Is er een andere bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Uw aanvraag wordt beoordeeld op deze punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en / of verblijfplaats aangetast door uw activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?